

Lukács Levente

DUNA VIZÉN MALOM ŐRÖL

-

A Ráckevei Hajómalom és története

Treatment és szövegkönyv + interjúkérdések

Műfaj:

Dokumentumfilm

Egy mondatos összefoglaló

A Ráckevei Molnár Céh Alapítvány megannyi tagja, illetve Ráckeve és közösségének megannyi képviselője mesél a hajómalomok történetéről, a Ráckevei Hajómalom újjáépítésének terveiről és építési folyamatáról, illetve az elkészültét követő 15 év számos érdekes, érzelmes és élménygazdag pillanatáról.

Szereplők (feltehetően, ABC sorrendben)

- Ács Antal
- Babarczy István
- Babarczy Istvánné Ica
- Banók gyerekek
- Benda gyerekek
- Benda Kálmán
- Bendáné Varga Edit
- Bodor István
- Bodor kislányok
- Bodorné Kurucz Marianna
- Bukriné Gyengési Erzsébet
- Dr. Dávid László
- Deák Tibor
- Erdős Bálint
- Gyetkó Károlyné Sárka
- Jáki Réka, újságíró
- Kalmár István
- Kalmár Istvánné Erika
- Kiss Bence
- Kiss Gábor
- Kiss Zsolt
- Kissné Jónás Edit
- Lukácsné Ürögi Veronika
- Mucsi Károly
- Nagy Sándor
- Nagyné Jutka
- Parti Ernő
- Schusztér János
- Szadai József
- Szále Zsolt
- Szőgyényi Gábor
- Szőgyényi Katalin
- Szőgyényi László
- Szőgyényi Sándor
- Szőgyényi Zita
- Taligás Sándor
- Taligásné Fartel Zsuzsanna
- Varga Zoltán
- Viski József
- Viski Józsefné

A Narrátor szövege a Ráckevei Molnár Céh Alapítvány „**Ráckevei Hajómalom Ipartörténeti Emlékhely**” c. dokumentumából, Lukácsné Ürögi Veronika összefoglaló munkáiból, és saját jegyzetekből, kutatásból származtatható.

Az interjúkérdések Lukácsné Ürögi Veronika és Lukács Levente együttműködésén alapulnak.

Treatment

Sötétség, halk vízcsobogás. A horizonton lassan felkúszik a Nap, megvilágítva a víz felszínét és magával hozza az első feliratot:

A RÁCKEVEI MOLNÁR CÉH ALAPÍTVÁNY BEMUTATJA...

A hajómalom ablakain és résein beúszik a melengető narancssárga napsugár, megvilágítva a hajómalom szerkezetének megannyi részét és területét számos nézőpontból egy *timelapse* keretein belül egy nyugtató háttérzene kíséretében.

A világos, színes és melengető hajómalom és környékének látványa időnként egy adott szemszögből jelenik meg, melyek **átmosódnak képekké, amelyek a múltban készültek** és ugyanonnan, ugyanarra nézve lettek elkapva. Ahogy halad a film, a megjelenő képek régebbi és régebbi idők lenyomatai, kezdve az elmúlt 15 év megannyi eseményéről készült felvételekkel, az átadáson és az építkezésen át az új hajómalom előtti időkig, a régmúlt idők archív fotóikig bezárólag. Ezen montázst kíséri egy *vetítógép* morajlása és időnkénti gyors megjelenése, mely végül a felvételek elfogyása végett elhalkul és elsötétül.

A kép feketévé olvad, a film címe megjelenik a képernyő közepén:

DUNA VIZÉN MALOM ŐRÖL *A Ráckevei Hajómalom és története*

1. fejezet: *A hajómalom*

*Általánosságban a hajómalomok történelméről,
a molnárságról, a jelenlegi hajómalom iránt
táplált érzelmekről, gondolatokról.*

A kép hirtelen visszavált a vetítógépre, mely ismételten, ezúttal még gyorsabban és elmosva játssza le az előbbi montázst egészen a hajómalom megjelenéséig.

A Ráckevei Hajómalom ajtaja kinyílik, és belép területére *Szőgyényi Gábor*, a Ráckevei Molnár Céh Alapítvány kuratóriumi elnöke, és a történet egyik legfontosabb központi alakja. A hajómalomban körülnézve megcsodálja a szerkezetét és megannyi részét, miközben a háttérben hallhatjuk, ahogy arról beszél, hogy mit jelent neki a hajómalom, milyen érzések vannak benne a témát illetően, mit jelent az ő számára.

Következőleg már ülve látjuk a hajómalom északi részén, a háttérben elmosódva a szerkezetével. *Szőgyényi Gábor* bemutatkozik, elmondja, hogy ki ő, mivel foglalkozik, és milyen szerepe volt és van a hajómalommal kapcsolatban. Beszél arról, hogy milyen jelentőséggel bír a hajómalom, milyen célt szolgál a városnak, mikor látogatható, milyen eseményeket szervez és milyen eseményeken szokott részt venni, illetve, hogy miért fontos Ráckevének, s hogy miért jelentőségteljes az, hogy megannyi évtized után ismét állandó jelképévé válhatott a hajómalom a településnek. Mondandója alatt vágóképeket lehet látni a hajómalomról és környékéről.

Megjelenik a *Narrátor*, aki beszél általánosságban a hajómalom szerepéről Ráckeven. Mondandója alatt vágóképeket látni régi és új képekből, felvételekből egyaránt.

„A ráckevei hajómalom a város történelmi gyökerét jelképező létesítmény, melynek in situ, hiteles rekonstrukciója révén, az ország egyetlen látogatható hajómalmával széles nagyközönségnek megmutatható a korabeli molnárság élete, munkájuk, valamint a ráckevei vízimolnárság történelmi háttere.

A hajómalom egy vízi energiával működő malomszerkezet, mely őrlésre, darálásra, hántolásra stb. használható.

A hegységi patakok eső vizéhez képest a folyók sodrása kisebb energiát hordoz ugyanakkora felületen. Ezért egy hajómalomban a vízkerék jóval szélesebb. Olyan széles, hogy azt a hajótesten kívülre kell tenni, és még egy hajóra, úgynevezett völgyhajóra van szükség, ami a vízkerék tengelyének másik végét megtartja. A gabonaőrlés a házhajóban, fedett helyen történik.

A hajómalom az energia átvétele szempontjából a vízimalom – pontosabban az ún. alulcsapós vízimalom – sajátos típusa.

Lényegében abban különbözik más vízimalomtól, hogy nem helyhez kötött, a folyóvízen úszó hajóként kezelték, kikötötték, lehorgonyozták. Nem építették partra, tehát nem volt végleges és szilárd összeköttetése a szárazfölddel. A hajómalom helyét változtatni lehet, hogy előnyös vízjáráshoz, megfelelő hajtóerőhöz jusson. Télen pedig, éppen ezeket a nagysodró helyeket kell elhagynia, csendesebb, védett „telelőbe” vonulni, vagy partra vontatni, leszerelve a vízkerekeket, a vízjárt és a megtámasztásukra szolgáló völgyhajót.”

A hajómalom hídján *Viski József* egykori főmolnár és *Ács Antal* főmolnár támaszkodnak a korlátnak és szemlélik a Duna vizét déli irányba. A háttérben hallhatjuk, ahogy a hajómalom szeretetéről és fontosságáról beszélnek, illetve arról, hogy számukra mit jelent a hajómalom és annak megléte Ráckeven. Ezt követően a korláttól felegyenesednek és belépnek a hajómalomba a déli bejáraton keresztül.

Következőleg őket is ülve látjuk a hajómalomban. *Viski József* bemutatkozik, elmondja, hogy ki ő, mivel foglalkozik és milyen szerepe volt és van a hajómalommal kapcsolatban, majd őt követi *Ács Antal* ugyanezen témákban. Felváltva láthatjuk, ahogy beszélnek arról, hogy mit is jelent molnárnak lenni, mit jelent számukra és miért szeretik csinálni, milyen régre nyúl vissza a mesterség és hogyan köthetőek Ráckevéhez a molnárok. Mondandójuk alatt megjelennek festmények, képek a molnár mesterségről, illetve egy felvételt is lehet látni, melyen *Viski József* beköt egy zsákot a sajátos molnár technikával.

A *Narrátor* beszél általánosságban a hajómalom működésének aspektusairól, részéről, folyamatairól, és a molnár mesterségről. Mondandója alatt vágóképeket látni a hajómalom belsejéből.

„A molnár mesterség volt a Duna mellett élő keveiek legfontosabb ipara. A Csepel-sziget térképén még jól követhető a középkor-végi Ráckeve látképe. Az 1694-es évben

készült országos összeírás szerint Ráckeven 184 jobbágytól 181 szabad költözésű, a 205 családfőből 174 magyar, 31 szerb. Ekkor már öt dunai hajómalom működött a településen. A molnár céh megalakulására az 1728-as évben, az ekkor összeírt öt malom helyi működése adott lehetőséget.

1914-ben elzárták a ráckevei Kis-Dunát. Ezután a molnárok vontató hajó segítségével az Öreg-Dunára jártak örölni. A malmok kikötése, vagyis az Öreg-Dunára vontatása általában tavasszal, József nap után történt. November 30. körül, András napján pedig hazavontatták telelőbe a malmokat a ráckevei molnárok. Különben a Duna jége összeroppantotta volna a malmokat.

A 19-20. század fordulóján pl. még minden nagyobb dunamenti településnél megtaláljuk a hajómalomokat. A jövedelmezőbb és főleg nagyobb energiával működő gőz, majd villanymeghajtású malmok és az új gépek azonban tönkretették a hajómalomokat. A versenyt új őrlőszerkezetek, szitarendszerek beállításával sem tudják felvenni az ún. 'műmalmokkal.'"

Visszaváltva Szőgyényi Gáborra, ő mesél a 2. világháborút követő államosításról, a hajómalomok történelmi jelentőségeiről, mikor voltak jelentős számban hajómalomok a Dunán, milyen feladatot láttak el, illetve megemlíti az 1960-as években elsüllyedt, Ráckeve sokáig utolsó hajómalomát.

A Narrátor idéz Mende Ferencről és beszél az 1960-as években elsüllyedt hajómalomról. Mondandója alatt archív felvételek láthatók.

„Idézet Mende Ferencről: „Hazánkban a Dunán még 1955-ben Úszód alatt működött egy hajómalom, de ezt a XIX. sz.-i hajómalom az 1956-os tavaszi jégzajlás összeűzta. A másik, viszonylag épen megmaradt hajómalom (Pakson) 1959-60 telén dőlt össze. Jelenleg már csak négy hajómalom műemléki védelmét tudjuk biztosítani, ezek közül háromnak a házhajója is csak részben van meg. Viszonylag legépebben a ráckevei Gyurcsik-féle (12. sz.) hajómalom maradt meg a soroksári Duna-ágban.” 1962-ben a műemlékként felújított Gyurcsik-féle hajómalom az akkori Ráckevei piacsétány mellett volt kikötve.

Míg 1967-68 telén a völgyhajót megroppantotta a jég, és magával rántotta a házhajót is. Mindkét hajó elsüllyedt. Tavasszal búvárok segítségével átvontatták a szembe partra (mai szabadstrand területe), ott szétszedték, és a Szentendrei Skanzenbe szállították.”

Visszaváltva Szőgyényi Gáborra, aki végül megemlíti, hogy sokaknak hiányzott a hajómalom, kiváltképp neki is, és úgy érezte, hogy lehetne tenni valamit ezügyben. Mondandója alatt archív felvételek, fotók és esetleges fennmaradt dokumentumok, újságcikkek láthatóak.

Ezen alanyok mondandója a kontextust megőrizve lesznek egymást olykor felváltva prezentálva a filmben a nézők szórakoztatásának és a mondandó esetleges koherensebb, izgalmasabb közvetítésének érdekében. Beszámolóik alatt mind ők maguk és bevágott vágóképek is láthatók lesznek majd.

2. fejezet: „Jelképünk volt és lehetne”

*A 2007-től elindult hajómalom rekonstrukciós
terveinek a története, ki kezdeményezett,
hogyan alakultak az események stb.*

A dunai sétányon látható, amint a jelenlegi polgármester úr, *Deák Tibor* és volt polgármester úr, *Dávid László* sétálnak, a hajómalom előtt megállnak, megcsodálják, majd a hidjára fellépve elindulnak a bejáratához.

Következőleg már ülve látjuk őket a hajómalomban. *Dr. Dávid László* bemutatkozik, elmondja, hogy ki ő, mivel foglalkozik, és milyen szerepe volt és van a hajómalom és Ráckeve szempontjából. Röviden mesél a településről, annak rövid történetéről, s a hajómalom elhelyezkedéséről. *Deák Tibor* bemutatkozik, elmondja, hogy ki ő, mivel foglalkozik, és milyen szerepe van a hajómalom, és elsősorban Ráckeve szempontjából. Röviden mesél a településről, annak rövid történetéről, s a hajómalom elhelyezkedéséről. Mondandójuk alatt archív képek és felvételek láthatóak, illetve jelenkori látképek, látványosságok, jellegzetességek és egy beközelítő drónfelvétel a hajómalom földrajzi elhelyezkedéséről.

A *Narrátor* beszél általánosságban a kezdeményezés háttéréről. Mondandója alatt látképek láthatók a városról.

„Ráckeve város képviselő testülete felhívására 2006 őszén egy turisztikailag felhasználható és Ráckeve történelméhez kötődő létesítmény építésének ötletét kezdeményezték. Lakossági kezdeményezésre, a ráckevei vízimolnárság hagyományainak felélesztésére, „jelképünk volt és lehetne” gondolat mentén éledt fel ismét a ráckeveiek kedve a valaha volt vízimalom újbóli megépítésére.”

Visszaváltunk *Szőgyényi Gáborra* a hajómalomban. Mesél arról, hogy hogyan indult a kezdeményezés, mi volt az a pillanat, gondolat, esetleg esemény vagy beszélgetés, mely a 2007. januári fórumbejegyzéshez vezetett, mely elindította a hajómalom újjáépítésének kezdeményezését. Mondandója alatt láthatóak képek és felvételek a fórumról, az említett eseményekről, emberekről és jellegzetességekről.

Szőgyényi Gábor felolvassa a 2007. január 22.-én posztolt bejegyzését Ráckeve Város Fórumjáról:

„Nekem 40 éve hiányzik valami a mi városunkból, az egykori jelképünk, a vízimalom. Mikor találkozom egy ismerőssel, aki rég nem járt Ráckevén, a kérdései között általában szerepel: „Megvan-e még a vízimalmotok?”, amire, Sajnos nincs.” a válaszem. De talán most lehetne valamit tenni: Uniós pályázat, Önkormányzat, Ráckeve polgárai, Civil szervezetek és testvérvárosi segítség. Egy kicsit utána érdeklődtem, és Mende Ferenc felmérései alapján teljes mértékben utána építhető a malom, melynek tervei megtalálhatók Walter Ilonánál az örökségvédelmi hivatalban. A gondolatot felvettem a téma két jó ismerőjének Paulovits Teréznek és Kovács Józsefnek, akik igazán örültek, hogy ez eszembe jutott. Az ötlet támogatásáról

biztosított Czerny Károly is, aki elmondta, hogy a hajó ácsolásának és tömítésének részletes leírása megvan neki az utolsó molnárok egyikétől. A belső berendezés a szentendrei skanzenben található, viszont helyben is fellelhetők még meghatározó egyedi alkatrészek. Erre épülhetnek hagyományőrző motívumok, gasztronómiai molnárételek, mint hallé, túrós csusza, vagy a teljes kiőrlésű gabonából készült ételek. Talán ötletnek egyelőre ennyi is elég, amit azonban én megvalósíthatónak tartom.”

A Narrátor folytatja:

„A gondolatokat tett követte. A malom kialakítása a megmaradt írásos emlékek, fotók, rajzok alapján történt. Az irányelv az volt, hogy minél jobban közelítse meg a látvány az eredeti hajómalmot. Kialakítását úgy tervezték, hogy ténylegesen lehessen lisztet őrlőni, s az megtekinthető legyen, mintegy „üzemlátogatás” szerűen. Az őrléshez szükséges energiát immár a villamos hálózathoz nyeri a malom. A hajómalom fő támogatója Ráckeve Város Önkormányzata. A képviselő testület a hajómalommal kapcsolatos döntéseit egyhangú szavazással hozta meg. A megvalósítás során kiemelkedő volt az a városi összefogás, ami a hajómalom létrejöttét lehetővé tette. Ráckevei vállalkozók, kereskedők, iparosok és lakosok segítették a hajómalom építését. Ki termékével, portékájával, ki munkájával vagy kisebb-nagyobb adományával segített. Ráckeve város testvérvárosának, Gyergyócsomafalvának polgármestere is ígéretet tett, hogy segít: a felépítményhez szükséges fenyőfa alapanyagot ők szolgáltatták. Külön köszönet jár a Ráckevei Katolikus Egyháznak, valamint a Ráckevei Református Egyházközségnek a kiemelkedő támogatásukért.”

Dr. Dávid László és Deák Tibor egyaránt beszélnek az akkori időszakról, az igyekezetekről, a tervekről, s hogy nekik milyen szerepük volt a folyamat ezen szakaszában. A monológok alatt bevágott akkori felvételek, képek, a malomról készült makettek és 3D-s tervek is megjelennek.

A Narrátor beszél a 2007-ben lezajlott fontos eseményekről, központi személyekről, igyekezetekről, tervekről, körülményekről. Mondandója alatt további képek láthatóak a fórumról, a Ráckevei Újságról, illetve régi képek és felvételek is megjelennek abból az időszakból.

„A 2007 májusi és novemberi szentendrei Skanzen látogatás eredményeképpen 2008-ban visszakaptuk a Gyurcsik-malom hengerszékét, melyet hozzáértő szakembereink felújítottak. 2007 decemberében megalakult a Ráckevei Molnár Céh Hagyományait Őrző Egyesület, elkészült a molnár zászló, amit még abban a hónapban felavattak.”

A hajómalom forgó kerekeit csodálja Babarczi István. Rövidesen őt is a hajómalomban látjuk ülni, s egy rövid bemutatkozást követően beszél a Ráckevei Molnár Céh Alapítvány megalakulásáról, az ő emlékeiről és hogy számára mit jelent a hajómalom és a projekt mögötte.

A hajómalom északi orrában áll és a Kis-Dunát csodálja Száde Zsolt. Rövidesen őt is a hajómalomban látjuk ülni, s egy rövid bemutatkozást követően beszél a Ráckevei Molnár

Céh Alapítvány megalakulásáról, az ő emlékeiről a 2008-as eseményekről, és a hajómalom jelentőségéről a számára.

Kezében egy maréknyi lisztet egy dézsába szórva látjuk *Bukriné Gyengési Erzsébetet*. Rövidesen őt is a hajómalomban látjuk ülni, s egy rövid bemutatkozást követően beszél a Ráckevei Molnár Céh Alapítvány megalakulásáról, az ő emlékeiről a 2008-as eseményekről, és a hajómalom jelentőségéről a számára.

A hajómalmot egy fotós figyeli, pár képet is csinál róla. *Jáki Réka*, a Ráckevei Újság szerkesztőjét látjuk a hajómalom körül. Rövidesen őt is a hajómalomban látjuk ülni, s egy rövid bemutatkozást követően beszél az ő szerepéről, az újság jelentőségéről, az akkori emlékeiről és élményeiről.

Visszaváltva *Szógyényi Gáborra* a hajómalomban. Mesél arról, hogy hogyan kezdődött a tervezést követően a megvalósítási folyamat, mesél a támogatókról, Gyergyócsomafalváról, a Skanzenről megkapott alkatrészekről és jelentőségeiről, a közösségi összefogásról és az ez időszakban szerzett emlékeiről.

A *Narrátor* vázolja 2008 történéseit, ecsetelve a kapott segítségeket, a megszerzett régi alkatrészeket, a Ráckevei Molnár Céh Alapítvány megalakulását, a felajánlásokat, a közösségi összefogást. Mondandója alatt régi felvételek, képek, fórumposztok és újságcikkek láthatóak.

„2008 márciusában megérkezett a bontott faanyag Budafokról. 2008 áprilisában előkerült a transzmissziós főtengely, egy régi malomkő, és egy megőrzött napkerék. 2008 júniusában létrejön a Ráckevei Molnár Céh Alapítvány, és szép számmal érkeznek a felajánlások a hajómalom rekonstrukciójára. 2008 novemberére a felajánlásokból összejött az első 1 millió forint, és elkészült a lisztszekrény is.”

„2007. év a tervezésé, a 2008. év az összefogásé volt és a 2009. év a megvalósítás éve lesz.” – írta Szógyényi Gábor a Ráckevei Újságban 2009 januárjában.

A kép beközelít a dunai sétányra egy régi fotón, mely a hajómalom helyét mutatja, akkor még üresen.

3. fejezet: *Egy malomban örölnék*

A hajómalom építési folyamata és annak időszaka.

Visszaváltva *Szógyényi Gáborra*. Mesél 2009 elejéről és az építkezési folyamat kezdeteiről.

A *Narrátor* vázolja 2009 első felének történéseit, ecsetelve a cölöpök elhelyezését, a nótaesteket, az alkatrészek finomítását és munkálatait, a terveket, és azoknak a régi hajómalmokhoz való hasonlóságait és különbségeit, és a ráckevei vízimolnárok borának létrejöttét, illetve azoknak a neveit, akik ezen a ponton részt vettek és segítettek a folyamatban.

„2009 januárjában kijelölték a Hajómalom helyét a jeges Dunán, és a malmot tartó cölöpöket is elhelyezték. 2009. január 17-én jótékonysági nótaestet rendeztek a vízimalom felújításáért, és elkészült a hengerszék garat is. Februárban átadták a felújított hengerszékét, Wöller István veszprémi malomgépész részvételével. Elkészült az erőátviteli berendezés is, és készülöben a vízkerék és a fa fogaskerek is. Felcímkezve elkészült a vízimolnárok bora is az Erdős Pincészet részéről.”

Egy boros pincét látunk telis-tele hordókkal és üvegekkel. A sok üveg közül egyet a kezébe vesz Erdős Bálint borász, aki elmeséli, hogy hogyan valósult meg a ráckevei vízimolnárok bora, neki milyen szerepe volt a folyamatban, hogy milyen összetevőjű és ízű bort kell elképzelni, s hogy neki milyen emlékei vannak abból az időszakból, a hajómalomról, s hogy mit jelent a hajómalom az ő számára. Mondandója alatt a borról készült képek, és a borospince láthatók.

Visszaváltva Babarczi Istvánra, Szále Zsoltra, Bukriné Gyengési Erzsébetre és Jáki Rékára a hajómalomban, akik mesélnek az emlékeikről ebből az időszakból. Mondandójuk alatt régi képek és felvételek láthatók.

A Narrátor vázolja 2009 második felének történéseit, beszél az ütemtervekről, a tett látogatásokról, az alkatrészek alakulásáról, a hajómalmot tartó vasszerkezetről, a nótaestről, a hajómalom házhajójáról és hídjáról, az önkéntesekről és neveikről.

„Április 23-án megérkezett a faanyag Gyergyócsomafalváról, júliusban pedig a keményfa a hajótesthez és a vízkerék-tengelyhez. Ez utóbbit meg is munkálták. A Ráckevei Molnár Céh Alapítvány júliusban szakmai látogatást tett a szlovákiai gútai hajómalomnál. Szeptemberben megjavították a sebességváltót, és visszakerült a ráckevei vonatkozású molnár céhlevél és vándorkönyv. Közben Nemes Ferenc szigetújfalusi fafaragó iparművész elkészítette a házhajót és völgyhajót díszítő úgynevezett malomferkót. Októberben a Hajómalmot tartó fém felépítmény is elkészült, és a Dunára helyezése után, novemberben elkezdték a házhajót felépíteni és lefesteni. A festésben még egy ír hajós, Mike Miller is segített. 2009. november 26-án már a vízén állt a házhajó. Újabb nótaestet rendeztek a felújítás támogatására. Megtalálták a köves darálómalmot. Még ebben a hónapban felállították a lakodalmas sátort a ráckevei piactéren az elvégzendő munkákhoz, és a völgyhajó, azaz tombác is a vízre került. 2009 decemberében a házhajóra elkezdték felépíteni a falakat. A hidakat december 17-én emelték a helyükre. Közben a 2,5 méter átmérőjű nagy fogaskereket is a helyére emelték. December 31-re a hidakkal és a tetővel is teljesen elkészültek.”

Ezen a ponton, ha lehetőség lesz rá, elkezdődnek az önkéntesekkel és segítőkkel folytatott interjúk bevágásai, mint pl. Taligás Sándor, Taligásné Fartel Zsuzsanna, Kalmár István, Kalmár Istvánné Erika, Schuszer János, Gyetkó Károlyné Sárka, Kiss Gábor, Kissné Jónás Edit, Nagy Sándor, Nagy Sándorné Jutka, Bodor István, Bodorné Kurucz Marianna, Benda Kálmán, Bendáné Varga Edit, Varga Zoltán, Parti Ernő, és Mucsi Károly. Ők mesélnek arról, hogy miért segítettek a projektben, mit jelent ő számukra, pontosan mit csináltak, milyen

élményeik voltak, s hogy mit jelent számukra a hajómalom. Mondandójuk alatt bevágásra kerülnek esetleges képek, melyeken munkálatok közben ők szerepelnek.

Visszaváltunk *Szőgyényi Gáborra* a hajómalomban. Rövidesen mesél *Mike Millerről*, illetve 2010 elejéről s az akkor történt eseményekről.

A *Narrátor* vázolja 2010 első felének történéseit, beszél a webkameráról, az alkatrészek munkálatairól, az építkezés folyamatáról, a hajómalom belsejének munkálatairól, a hajómalom festéséről, és a VI. Nemzetközi Molnártalálkozóról. Monológja alatt bevágásra kerülnek képek, felvételek, cikkek és egyebek az adott időszakból.

„2010 januárjában élő web kamerás képet lehetett nézni a Kevenetnek köszönhetően. Elkezdtek megmunkálni a vízkerék-tengelyt, melyet március 19-én a helyére emeltek, majd a belső gépészeti munkák következtek. Márciusban a megbontott partszakaszt is helyreállították. Áprilisban helyére került a vízkerék és vízjáró, és lefestették a felépítményt és a bejáróhidakat. A Duna-Ipoly Nemzeti Parktól tartós bérletbe kapott magválogató triórt teljesen felújították. A házhajó festése is megtörtént áprilisban, illetve megérkezett a daratisztító gép és a hámozó gép (koptató) is. Készült a hasábszita-szekrény, mely háromfajta liszt: fonom, rétes és kenyérliszt osztályozására lesz képes. Még ebben a hónapban Veszprémben jártunk Völler István malomgépésznél, akitől szitaselymeket kaptunk ajándékba. Májusban a VI. Nemzetközi Molnártalálkozón jártunk Túrístvándiban. Beszerelésre került a tárológarat. Júniusban a drótszita tengely és a Kerekzátany-szigeten talált, felújított transzmissziós tengely is a helyére került. Még ebben a hónapban áramot vezettek a hajómalomhoz, így júliusban elkezdődhetett a próbaüzem.”

További, az önkéntesekkel és segítőkkel folytatott interjúk bevágásai, akik mesélnek arról, hogy miért segítettek a projektben, mit jelent ők számukra, pontosan mit csináltak, milyen élményeik voltak, s hogy mit jelent számukra a hajómalom. Mondandójuk alatt bevágásra kerülnek esetleges képek, melyeken munkálatok közben ők szerepelnek.

Visszaváltunk *Viski Józsefre* és *Ács Antalra* a hajómalomban. Beszélnek arról, hogy mit jelent nekik a hajómalom, milyen gondolataik, érzéseik vannak a közösség iránt és az összefogás iránt, és hogy miért gondolják, hogy jelentőségteljes a hajómalom rekonstrukciója.

Visszaváltunk *Dr. Dávid Lászlóra* és *Deák Tiborra* a hajómalomban. Beszélnek arról, hogy mit jelent nekik a hajómalom, milyen gondolataik, érzéseik vannak a közösség iránt és az összefogás iránt, és hogy miért gondolják, hogy jelentőségteljes a hajómalom rekonstrukciója.

Visszaváltunk *Babarczy Istvánra*, *Szále Zsoltra*, *Bukriné Gyengési Erzsébetre* és *Jáki Rékára* a hajómalomban. Beszélnek arról, hogy mit jelent nekik a hajómalom, milyen gondolataik, érzéseik vannak a közösség iránt és az összefogás iránt, és hogy miért gondolják, hogy jelentőségteljes a hajómalom rekonstrukciója.

Visszaváltunk *Szógyényi Gáborra* a hajómalomban. Rövidesen mesél arról, hogy mennyit jelent számára, hogy megvalósult a projekt, és köszönetet mond a segítőknek és a közösségnek.

A *Narrátor* vázolja a 2010 június – augusztus időszakát, az M1-es megjelenést, a piactéri munkálatokat, a drótszita szekrény készítését és a drótszövet rögzítését, az egyéb munkálatokat és felajánlásokat, a segítők és önkéntesek cselekedeteit és neveit, a „Mi építettük!” kép felhívását és létrejöttét, és a hajómalom avatóünnepségét, melyre 2010. augusztus 19-én került sor. Mondandója alatt az adott időszakból fennmaradt képek, felvételek, cikkek és egyébbe kerülnek bevágásra.

„Augusztus 15-én elkészült a „MI építettük” fotó. 2010. augusztus 19-én pedig felavatták a Hajómalmot.”

A „Mi építettük!” kép lassan elsötétül. Most kezdődik csak a hajómalom élete.

4. fejezet: 15 évnyi őrlés

*A 2010. augusztusi avatást követő 15 év
élményeinek beszámolója, emlékek, vicces,
érdekes történetek, érzelmek, gondolatok.*

Ezen a ponton, ha lehetőség lesz rá, elkezdődnek a *molnárleányokkal és az elmúlt 15 év eseményein résztvevő személyekkel* folytatott interjúk bevágásai. Ők mesélnek az élményeikről, vicces történetekről, eseményekről, gondolatokról, érzésekről bővebben és részletesebben. Mondandójuk alatt bevágások az adott időszakokból fennmaradt képekről, felvételekről, cikkekről, egyébekről.

Többek között beszél *Lukácsné Ürögi Veronika* beszél arról, hogyan került kapcsolatba a hajómalommal, a családi kötődésről, felmenői örökségéről, a hobbi fotózásról, képeslapokról, a malom naptáráról, élményekről, kirándulásokról. Mondandója alatt vágóképek láthatók arról, ahogy fotózza a malmot, ahogy édesanyja, *Üröginé Stall Margit* rámutat a Duna-parti képen *Kovács Benőre*, illetve különböző régi képek és felvételek láthatók.

Szógyényi Zita a 2011-es alma projektről, a 2012-es asszociációs projektről, Soma kacsá történetéről 2013-ból és 2017-ből, a „Mire tanít a malom?” c. projektről 2015-ből, személyes élményekről, családi kötődésről. Mondandója alatt régi képek és felvételek láthatók.

Szadai József, volt polgármester beszél a hajómalommal való kapcsolatáról, az emlékeiről, az érzéseiről, az „Év Pest Megye Értéke” kitüntetés 2017-es átadásáról, illetve, hogy hogyan emlékszik vissza Díszpolgári Cím adományozására *Szógyényi Gábornak*, és Ráckeve Kiváló Mestere Díj adományozására *Viski József* főmolnárnak? Mondandója alatt régi képek és felvételek láthatók.

Jáki Réka beszél a fotózásról, a Ráckevei Újságról, élményekről, régészetről.

A *Narrátor* mesél a geoláda elhelyezéséről, a különböző projektekről, melyekben a hajómalom részt vett, a hajómalom ipartörténeti emlékhellyé való avatásáról, a

kirándulásokról, konferenciákról, rendszeres rendezvényekről. Mondandója alatt bevágások az adott időszakokból fennmaradt képekről, felvételekről, cikkekről, egyebekről.

„2011. június 24-én a Ráckevei Hajómalom ipartörténeti emlékhely lett.

2012. május 19-én a Nemzetközi Molinológiai Társaság rendhagyó elismerését kapta meg a Hajómalom. 2012. november 21-én a Magyar Régészeti és Művészettörténeti Társulat a Ráckeve határában talált középkori hajóroncs védelmében és dokumentációja terén végzett szervező munkáért és a hajó kutatásához nyújtott önzetlen anyagi támogatásáért HENSZLMANN IMRE díjjal tüntette ki. A díjat átvette Szőgyényi Gábor a Ráckevei Molnár Céh Alapítvány elnöke.

2013-ban részt vettünk a Szent Korona hazatérésének 35. évfordulóján és a XI. Nemzetközi Molnártalálkozón Túrístvándiban.

2015-ben 5 éves volt a Hajómalom, melynek kapcsán Hajómalom Konferenciát tartottak szeptember 11-én.

2017. november 24-én „Év Pest Megye Értéke” kitüntetés Pest Megye Önkormányzatától.

Pest Megye Önkormányzata 2015-ben létrehozta az Év Pest Megyei Értéke Díjat. A díjjal azokat díjazza, amelyek már a megyei értéktárba felvett értéket tudnak úgy bemutatni, ezzel képes az érték és a megye ismertségét még inkább növelni. Olyan újdonsággal képes kiegészíteni az érték ismertségét, ami addig nem, vagy kevésbé volt ismert a nagyközönség számára. A díjat Szabó István, a közgyűlés elnöke és Török István, a Megyei Értéktár Bizottság elnöke adta át Szőgyényi Gábornak és Ráckeve akkori polgármesterének, Szadai Józsefnek.

2017. december 16-án Ráckeve Város Képviselő-testülete a karácsonyi koncerttel egybekötött városi ünnepség kereteiben Díszpolgári Cím kitüntetést adományozott Szőgyényi Gábornak, a Ráckevei Molnár Céh Alapítvány elnökének, és Ráckeve Kiváló Mestere Díjat Viski József főmolnárnak.

2018 októberében kulturális örökség megóvásának és bemutatásának szakmai segítése, erősítése céljából, valamint régészeti kutatások támogatása céljából együttműködési megállapodást kötöttünk az Árpád Múzeummal.

A 15 év alatt felnőtt gyerekek közül is megjelennek páran, többek között *Bodor lányok, Banók gyerekek, Kiss Bence, Benda gyerekek. Banók Csaba* felviszi a garathoz a dercét és beleönti: jó értelemben: „Felönt a garatra.”, tehát nem részeg, nem rúgott be. *Bodor Betti* eljátszik egy dalt a fuvolán.

További, az önkéntesekkel és segítőkkel folytatott interjúk bevágásai, akik mesélnek az elmúlt 15 év emlékeiről, élményeiről, vicces történetekről, eseményekről. *Varga Zoltán* beszél többek között a Békás-szorosnál történt vicces eseményekről, *Benda Kálmán* a bóröndcseréről, *Lukácsné Ürögi Veronika* a kanabisz-ültetvényről.

5. fejezet: *Sok víz lefolyt már a Dunán...*

Záróképek a hajómalomról és környékéről. Egy *timelapse* keretein belül látni, ahogy az égen a felhők szaladnak, ahogy a víz a Kis-Dunán rohan, ahogy a fák ágai hajlanak.

Visszaváltunk *az interjúalanyok felvételeire*, akik zárógondolatokat osztanak meg a hajómalomról, a közösségről, az élményekről, érzésekről, az elmúlt 15+ évről.

A *timelapse* folytatódik, alatta lepörög a segítők teljes listája.

Amikor a lista a végéhez ér, a Nap lassan lemegy és *sötétségbe* borítja a tájat.

Vége.

Interjúkérdések

A különböző színű oldalvonalak a dokumentumfilm különböző fejezeteihez köthetőek, így a **vörös** az 1. fejezethez, a **sárga** a 2. fejezethez, a **zöld** a 3. fejezethez, a **kék** a 4. fejezethez, míg a **lila** az 5. fejezethez köthető kérdéseket jelzi.

Általános, mindenkinek feltett kérdések:

- Bemutatkozna, kérem? Hogy hívják, mivel foglalkozik?
- Hogyan kötődik Ön a hajómalomhoz?
- Mit jelent Önnek a hajómalom, mik az első gondolatok, érzelmek, melyek eszébe jutnak?
- Mit gondol, miért van jelentősége annak, hogy a Ráckevei Hajómalom sikeresen megépült, és hogy Ráckevének ismételten van hajómalma?
- Mi jut eszébe a „molnár” szóról?
- Önnek van molnár ismerőse, esetleg felmenője?
- Van valamilyen rálátása a hajómalmot átölelő történelmi háttérrel, Ráckeve régi hajómalmairól, esetleg a családjában volt valakinek jelentősebb kötődése a korábbi hajómalomokhoz, régi molnárokhoz?
- Ön részt vett valamilyen formában a tervezési folyamatokban? Akár magukban a tervek megalkotásában, esetleg a tervezést átitató diskurzus keretein belül valamilyen formában?
- Általánosságban az építkezést megelőző időszakból maradtak fent említésre méltó emlékei, benyomásai, gondolatai, érzelmei?
- Ön vett részt a hajómalom építésében? Ha igen, el tudná mesélni, Önnek mi volt a feladata, miben járult hozzá a hajómalom megvalósításához?
- Ha nem vett részt, ismer olyat, aki részt vett a hajómalom építésében? Ha igen, van emléke arról, hogy az adott illető miben járult hozzá a hajómalom megvalósításához?
- Vannak emlékei az építkezések közösségi összefogásának aspektusairól? Gondolok itt a testvérvárosok segítségére, a helybéliek segítő szándékának megnyilvánulására, az építkezés során fellépő együttműködés benyomásaira.
- A Ráckevei Hajómalom 2007 és 2010 között épült meg rengeteg erőfeszítés és igyekezet eredményeként. Ha visszagondol, eszébe jutnak esetleg emlékezetes, vicces, örömteli pillanatok a folyamat bármely szakaszából?
- A Ráckevei Hajómalom elkészültét ünneplő avatóünnepségre 2010. augusztus 19.-én került sor. Ön részt vett ezen az eseményen, s ha igen és ha visszagondol, milyen emlékek jutnak az eszébe?
- Tudna mesélni az Ön számára legemlékezetesebb pillanatokról a búza összeöntésekről, a túravezetésekről, a megünnepeelt kenyér világnapjairól, az Őszi Ászok fesztiválokról, a kirándulásokról, a hajómalommal és a közösséggel közösen töltött pillanatokról, vicces történetekről, az Ön szerepéről a hajómalom életében?
- Hálásan köszönöm a részvételét. Esetleg van valamilyen záró gondolata, amit meg szeretne osztani az interjú lezárása végett?

Alább található az interjúalanyok kérdései, melyek az általános kérdéseken túl az adott interjúalany élményeihez, mesterségéhez, a hajómalomnál betöltött szerepéhez köthető, specifikusabb kérdések.

Ács Antal

- Tudna mesélni a molnár mesterségről, mikor volt kiemelkedő a szerepük, milyen feladatot láttak el, kik is (voltak) a molnárok?
- Tudna mesélni arról, hogyan köthetőek a molnárok Ráckevéhez?
- Tudna mesélni az őrlési folyamatok jellegzetességeiről, hogyan alakult a folyamat az évszázadok alatt, esetleg a mai hajómalom hogyan őriz meg régi szokásokat, módszereket?
- x

Babarczi István

- Tudna mesélni, hogy Önnek milyen szerepe volt a Ráckevei Molnár Céh Alapítvány létrehozásában?
- x

Babarczi Istvánné Ica

- x

Benda Kálmán

- El tudná mesélni a bőrrönd csere történetét?
- x

Bendáné Varga Edit

- x

Bodor István

- x

Bodorné Kurucz Marianna

- x

Bukriné Gyengési Erzsébet

- x

Dr. Dávid László

- Tudna mesélni röviden Ráckevéről, annak történetéről, jellegzetességeiről?
- Mesélne a kezdetekről és a 2007-ben történt Skanzen látogatásokról és annak eredményéről?
- Felolvasná kérem az alábbi idézetet öntől?

- „Tudod Gábor, én úgy gondoltam, hogy ezt a malmot üzemeltessétek ti, mert akik építették azok tudnak rá a legjobban vigyázni.”
- x

Deák Tibor

- Tudna mesélni röviden Ráckevéről, annak történetéről, jellegzetességeiről?
- Tudna mesélni a hajómalom kezdeményezésének kezdeteiről fennmaradt emlékeiről?
- Mit jelent Önnek a hajómalom, mint a város polgármesterének?
- x

Erdős Bálint

- Tudna mesélni arról, hogy mit szeret leginkább a borászatban, s mi vonzotta be Önt régen a bor világába?
- Honnan jött az ötlet, hogy készüljön molnár bor?
- Milyen fajtájú bor, és miért pont ez? Ki készítette a címkét?
- x

Gyetkó Károlyné Sárika

- x

Jáki Réka

- Mesélne az Ön és a Ráckevői Újság szerepéről a hajómalommal kapcsolatosan?
- Mesélne a hajómalom és a régészet kapcsolatáról?
- x

Kalmár István

- x

Kalmár Istvánné Erika

- x

Kiss Gábor

- x

Kissné Jónás Edit

- x

Kiss Zsolt

- x

Lukácsné Ürögi Veronika

- Tudna mesélni arról, hogy hogyan lett ön alelnök az alapítványnál?
- x

Mucsi Károly

- x

Nagy Sándor

- x

Nagy Sándorné Jutka

- x

Parti Ernő

- x

Schuszer János

- x

Szadai József

- Hogyan emlékszik vissza az „Év Pest Megye Értéke” kitüntetés 2017-es átadására?
- Hogyan emlékszik vissza Díszpolgári Cím adományozására Szőgyényi Gábornak, és Ráckeve Kiváló Mestere Díj adományozására Viski József főmolnárnak?
- x

Szále Zsolt

- Tudna mesélni, hogy Önnek milyen szerepe volt a Ráckevei Molnár Céh Alapítvány létrehozásában?
- x

Szőgyényi Gábor

- Mit jelent az a közösség, a közösség tagjai, a barátok és családtagok, akik segítenek a hajómalom működtetésében? *(pl. önkéntes munka: karbantartás, vasárnapi őrlési bemutatók, alapítvány könyvelése, papírmunkái, nyugdíjas „alkalmazottak”, tűz- és munkavédelmi oktatás, rendezvényeinken sütés, főzés, vendéglátás)*
- Mikor látogatható a hajómalom?
- Mennyi látogató volt és honnan érkeztek?
- Milyen fő rendezvényei vannak a hajómalomnak és milyen városi rendezvényekbe kapcsolódik be?
- Mesélne a hajómalmot működtető önkéntes munkáról, vasárnapi őrlési bemutatókról, hétköznapi nyugdíjas tárlatvezetésről, karbantartásról?

- Hagyományteremtő lett a búza összeöntés. Mesélne erről?
- Az utolsó nyitvatartási nap is különleges, miért?
- Tudna mesélni a hajómalmok történetéről, mikor voltak elterjedtek és gyakran használatosak, hogyan alakult a számuk és gyakoriságuk a hosszú évek alatt?
- Mi történt a ráckevei Kis-Duna elzárását követően 1914 után? Hogyan oldották meg az őrlést?
- Tudna mesélni a 2. világháborút követő államosítás és a hajómalmok kapcsolatáról?
- Tudna mesélni az 1960-as években elsüllyedt ráckevei hajómalomról, s annak jelentőségéről a mai Ráckevei Hajómalom szempontjából?
- Mike Miller, hogyan került Ráckevére a hajómalom építéséhez és miben segített?
- Mesélne a felavatásról? Kik voltak a meghívott vendégek és hogyan zajlott az ünnepség?
- Mesélne arról, hogy Szőgyényi Katalin emblémája, ami a lisztes zacskókat és zsákokat díszíti, hogyan készült el?
- Hogyan lett Fegyő Béla festőművész grafikája a Hajómalom logója?
- 2018. szeptember 16-án megérkezett az 50 000. látogató. Az idén vajon várható-e a 100 000.?
- x

Szőgyényi Zita

- Tudna mesélni a 2011-es Alma projektről?
- Tudna mesélni a 2012-es Asszociációs projektről?
- Elmesélné Soma kacska történetét 2013-ból, és a visszatérését 2017-ből?
- Mesélne a 2015-ös „Mire tanít a malom?” projektről?
- x

Taligás Sándor

- x

Taligásné Fartel Zsuzsanna

- x

Varga Zoltán

- El tudná mesélni a Békás-szorosnál történt eseményeket?
- x

Viski József

- Tudna mesélni a molnár mesterségről, mikor volt kiemelkedő a szerepük, milyen feladatot láttak el, kik is (voltak) a molnárok?
- Tudna mesélni arról, hogyan köthetőek a molnárok Ráckevéhez?

- Tudna mesélni az őrlési folyamatok jellegzetességeiről, hogyan alakult a folyamat az évszázadok alatt, esetleg a mai hajómalom hogyan őriz meg régi szokásokat, módszereket?
- x

Viski Józsefné Borika

- x